

OPPEGÅRD VEL

1908

(LOGO)

1958

(Foto av "Vellet"

Oppegård Vel

50 år

Litt fra eldre tider i Oppegård

Oppegård var anneks til Nesodden helt til 1915. I gamle dokumenter fra årene 1200 - 1300 finner man beskrivelser i alt vesentlig fra Oppegård-gårdene i Svartskog, og her var hovedsognet. Innbyggertallet var på den tid 120 menn - kvinner og barn ble ikke medregnet! Innbyggertallet i 1665 er oppgitt til 240, og øket kun med 6 personer pr. år helt til 1910, da var innbyggertallet øket til 793 personer. Bebyggelsen på denne tid var meget beskjedent, men vi hadde jo kongeveien fra Sverige gjennom bygda, og her var det stor trafikk. Når svenskekongen kom til Norge kjørte han over Nøstvedtskogen, byttet hester på Sætre og kjørte videre innover forbi Hauketo og over Ekeberg til Christiania.

I 1860 ble veien langs Gjersjøen ferdig.

I 1878 kom det første jernbanetog. Det hadde med seg personale til de forskjellige stasjoner på Smålensbanen. Toget ble penset inn på et buttspor ved Oppegård stasjon for avlastning, men hadde for stor fart og kjørte rett i fjellveggen, med den følge at 17 jernbanevogner med flyttegods for personalet ble knust til pinneved. Lokomotivpersonalet fikk hoppet av, men en konduktør omkom: Stasjonsmester O. Hansen (Velle's første æresmedlem) var med dette toget. Man pleide i spøk å si at han ramlet av toget på Oppegård, og her ble han.

At den første jernbanestasjon ble plassert her i bygda, var vel fordi bebyggelsen på den tid var mest samlet her. - Den eldste bebyggelse var Greverud-gårdene, Sætrebråten, Høgda, Sætre øvre og nedre, Slåbråten, Tusse og Fjeld. - Greverud ble i 1672 gjort til postgård i stedet for Sætre som ikke maktet å føre posten. På Høgda var i gamle dager hvilested, i 1883 ble det startet landhandleri av stm.

O. Hansen, senere overtatt av sønnen Emil Hansen og flyttet i 1920 til den nuværende beliggenhet. I 1900 ble Oppegård Teglverk bygd. Dette gikk imidlertid konkurs. Den store pipa står imidlertid igjen. (Pipa i Odlo Fabrikkers bygning).

Av senere bebyggelse inntil 1912 kan nevnes: Sæterli, Sætersdal, Solheim, Øvre og Nedre Hagelund, Hasle, Grønli, Yong, Vestvang,

Holhjem, Bakken, Fjeldklang, Lund, Kollen, Elverhøi, Sætervold, Hauer og Solli.

I og med at jernbanen kommer, begynner en ny tid for denne

bortgjemte skogbygd. Men først etter at Oppegård blir skilt fra Nesodden i 1915, setter den fart. Det første møte i Oppegård herredsstyre ble ledet av ordfører Joh. Johnsen, Nesodden, og her ble Harald Johnsen, Oppegård valgt til ordfører. Protokollen ble undertegnet av Harald Johnsen, Alfred Sætre, Karl Engebretsen og Emil Hansen - fra Oppegård. Peder Engh, Hans Solberg og K. Hansen - fra Svartskog. Trygve Hansen fra Kolbotn var ikke tilstede. - Det bemerkelsesverdige her er at det er 4 representanter fra Oppegård, 3 fra Svartskog og 1 fra Kolbotn. I samme møte ble ordføreren bemyndiget til å oppta et lån på kr. 75.000.- til elektrisitetsverk for bygda. E. verket var utbygget og strømleveransen påbegynt i 1917.

Kommunal middelskole ble besluttet søkt opprettet i 1918. Den begynte virksomheten i 1921. Folkeskolen ble bygget i 1919/20. By-skolelovens innførelse ble behandlet i 1922.

Hovedveianlegget Oppegård-Kolbotn ble opptatt på fylkets veiplan i 1920, men ble ikke påbegynt før i 1930.

Emil Hansen ble ansatt som herredskasserer i 1912 med en årslønn på kr. 200.-. Kommunebudsjettet var den gang på kr. 15.500.-. I 1915/16 var budsjettet steget til kr. 29.350.- med et skattøre på 5,6. Idag ligger budsjettet på kr. 5.500.000.-.

4

Oppegård Vel gjennom 50 år

Oppegård Vel ble stiftet 'den 16. februar 1908 under navn «Selskapet Oppegaard og Kullebunds Vel». Fra starten av var det 11 medlemmer.

I lovens paragraf 1 het det:

«Selskapet, der bestaar av eiendomsbesiddere og beboere i Oppegaard og tilgrænsende distrikter, har til formaal at vareta disses interesser».

Aarskontingenten ble satt til kr. 2,- (kr. 1.- for ikke eiendomsbesiddere).

Det første styre besto av:

agent H. A. Heltorp, Oppegård - formann,
direktør Oldenburg, »
gartner Einar Knutssøn, »
gårdbr. Th. Hansen, Kullebunden,
fru Laumann »

Hovedposten på programmet var i første omgang å skaffe bedre jernbaneforbindelse mellom hovedstaden og distriktene herute, samt oppta forhandlinger med Norges Statsbaner om forskjellige ting i forbindelse med jernbanen. Denne programpost går som en rød tråd gjennom hele Vellets femtiårige virke.

Togforbindelsen mellom hovedstaden og Oppegård var i den tid temmelig dårlig - et par *tog* daglig i hver retning. Hvordan forbindelsen var, går tydelig frem av en styremøtebeslutning i 1909, hvor man ble enige om å søke poststyreisen om at posten til Kullebund og Oppegård måtte bli ekspedert med et aftentog, således at beboerne kunne få sine aviser samme dag som de utkom i Kristiania!

Allerede i møte i november 1908 ble kravet reist fra Vellet om trapp eller tunnel opp til stasjonen fra Ski veien, samt å få fjernet bommene og istedet få bro-overgang.

En annen ting som "man straks gikk inn for, var å skaffe veibelys-

ning. Det elektriske lyset var jo ennu ikke kommet til bygda, og den forfatning som veiene den gang befant seg i, gjorde det nok vanskelig å finne frem i mørke kvelder. I 1908 ble det satt opp 4 parafinlamper i strøket omkring Oppegård stasjon.

5

I 1910 skilte Kullebund seg ut, og Oppegaardforeningen fikk da sitt nåværende navn, og fortsatte med 27 medlemmer.

.I 1911 ble besluttet at man skulle forsøke å få istand telefon i bygda. Telegrafstyret hadde stillet betingelse om at minst 15 abonnenter måtte tegne seg for å få tilslutning til Follo telefonselskap i Ski. Abonnentene tegnet seg, og sentralen skulle være hos kjøpmann Emil Hansen. Telefonsaken ble bragt i orden i november samme år.

Likeledes ble spørsmålet om ansettelse av gartner opptatt. Gartner H. T. Hansen, Nettet, ble ansatt med en lønn av kr. 50.- pr. år, som blir å fordele med kr. 25.- til lønn, og resten til daglønn for å utføre arbeide ved skolens haveanlegg. I november 1911 forelå det underretning fra Oppegaard Sognestyre om at det var innvilget kr. 25.- til gartnerens lønn. Resten av lønnen betales av Oppegaard Vel og Kullebundens Vel som hver skal utrede kr. 12,50.

Man hadde også en tanke tilovers for det åndelige. Oppegård hadde jo sin kirke på Svartskog, men slik som forbindelsen den gang var, var det ikke lett å komme dit for alle og enhver. Vellet gikk derfor inn for å avholde gudstjenester her i bygda. Da samarbeidet med sognepresten i Oppegård og Nesodden klikket, fikk Vellet istand en ordning med Indremisjonen i Kristiania som sendte teologiske studenter hit ut hver 14 dag til å forrette gudstjenester, mot kr. 5.- i godtgjørelse. Disse gudstjenester ble holdt i skolen; Det ble i den anledning innkjøpt et orgel. Til bestridelse av utgiftene i denne anledning ble det arrangert basarer og utlodninger.

I forbindelse med denne sak kan nevnes at det i styremøte 30/6, 1912 referertes skrivelse fra konsul Ths. Sewell, hvori meddeltes at han skjenket kr. 100.- som et grunnfond til en vordende kirkebygning i Oppegård, og anmodet selskapet om å motta og forvalte nevnte beløp. - Gaven besluttet mottatt med takk «idet der dog henstilledes til herr Konsulen at indvilge i at beløpet kan bli at anvende til bygging av Menighetshus ved Oppegaard». Dette ble senere innvilget. .

Man gikk også inn for opplysningsvirksomhet i form av foredrag av forskjellig art. - Spesielt nevnes et foredrag som ble holdt 8/12 1912 om «Elektrisitetens praktiske anvendelse, særlig med sikte på anskaffelse av elektrisk kraft og lys for Oppegård». På dette møte ble der nedsatt en elektrisitetskomite som skulle arbeide videre med dette spørsmål.

Videre ble det holdt medlemsmøter med foredrag om f. eks. «Fjærfehold i omegnen av en større by». - Havebruk» etc. etc.

Som det vil fremgå av det foranstående, hadde ledelsen et åpent øye for utviklingen, og det var ganske rimelig at det i denne forbindelse reiste seg et stort ønske om å få sitt eget hus. Økonomien

6

var imidlertid ikke særlig god, men noe måtte gjøres for å ordne dette spørsmålet. - Medlemsmøter og generalforsamlinger ble holdt på forskjellige steder, men lokalforholdene var ikke tilfredsstillende. Første gang vi ser husspørsmålet nevnt i forhandlingsprotokollen, er i referat fra styremøte 31/8 1912, hvor da Vellet er blitt tilbudt å kjøpe eiendommen «Fjeldklang». Senere forelå det også tilbud på «Skogly». Det ble oppnevnt en komite som drøftet saken. Denne komite fant å kunne anbefale kjøp av; «Skogly» «Saafremt man dertil kan skaffe den fornødne kapital.» Imidlertid, de nødvendige midler kunne ikke skaffes tilveie, og noe hus ble ikke kjøpt. - Styret gikk imidlertid med liv og sjel inn for arbeidet med å skaffe foreningen eget tak over hodet. - Av overskudd fra basarer etc. ble det avsatt penger til byggefondet.

Så den 26. april 1914 fikk styret på ekstraordinær generalforsamling bemyndigelse til å kjøpe tomten til huset. I protokollen fra denne generalforsamling heter det:

«Styret indstiller at der fattes beslutning om at indkjøpe tomt no. 20a, ca 2 maal av Sætreskogs kompleks efter en pris av kr. 1000.- Paa tomten opføres saa snart leilighet gives for Oppegaard Vels regning et hus, der under navnet «Oppegaards Vel» benyttes til møter for selskapets anliggender og dernæst i den utstrekning som forholdene tilsteder, utleies til foreninger eller sluttede selskaper til avholdelse av møter av religiøs, oplysende, underholdende eller anden festlig art - dog maa der ved saadanne møters avholdelse ikke benyttes spirituosa.

Om midlene Vellet disponerer over fremdeles er smaa, har man tænkt foreløbig at opføre et enkelt forsamlingshus, hvorom detaljene nærmere kan diskuteres på møtet. En anslagssum paa cirka kr. 2000.- + tomt kan antagelig realisere planen foreløbig. Da der imidlertid maa forutsættes stor offervillighet baade hos medlemmer og andre forat faa det paatænkte hus færdigbygget, har styret i vesentlig grad bygget det økonomiske fundament paa saadan offervillighet. Styret bemyndiges til at ordne kjøpet av tomten og opførelse av hus».

Forslaget vakte en meget livlig diskusjon. Fra enkelte hold ble det bl. a. kraftig fremholdt at det burde være anledning til å nyde spirituosa i huset. Følgende forslag ble enstemmig vedtatt:

«Styret bemyndiges til at kjøpe tomt no. 20a av Sætre Interessentskap til hus for Oppegaards Vel. Prisen er kr. 1000,- + vanlige omkostninger. Generalforsamlingen forutsætter at der paa tomten ikke falder den byrde at anlægge og vedlikeholde en eventuel vei syd for tomten». "

Følgende forslag ble også enstemmig vedtatt:

«Styret anmodes om at la utarbeide forslag til hus, tegninger, be-

7

skrivelser og overslag, som blir at lægge frem paa en ny general - forsamling. Samtidig fremlægges utkast til regler for husets anvendelse».

Mot 3 stemmer vedtokes tillike følgende forslag:

I anledning gjennomførelse av de fattede beslutninger forsterkes styret med herrene ingeniør Bærøe og byggm. Iversen.

Under diskusjonen om husets bruk blev bl. a. fra enkelte fremholdt at det maatte kunde brukes ogsaa til politiske møter.

Den 7. juni 1914 blev kontrakten om tomten undertegnet.

I august 1914 kom så krigen, og husplanene måtte settes til side. Vellet fikk andre gjøremål, og gikk straks inn for å oppfylle lovens paragraf 1: «.... vareta disses interesser.»

Medlemsmøte 8/8 1914. Besluttedes å benytte de disponible midler, heri inkludert byggefondet, til innkjøp av et mel-lager som skulle lagres, og benyttes om nød skulle inntreffe, som følge av krigen som var brutt ut i Europa.

Da Provianteringsrådet ble opprettet, overtok dette lageret mot tilbakebetaling av de av Vellet utlagte penger. Disse midler ble således igjen tilbakeført byggefondet.

Under hele krigen fortsatte Vellet sitt arbeide.

M.h.t. jernbanesaker kan nevnes at man i styremøte høsten 1914 henvendte seg til Bækkelaget, Nordstrand, Ljan, Kullebund og Ski Vel med forespørsel om samtlige finner det påkrevet å henvende seg til statsmyndighetene {Regjering og Storting} med forestilling om at det prosjekterte dobbeltspor til Ski blir fremmet hurtigst mulig.

Videre ble det i februar 1915 sendt skrivelse til N .S.B. om å få adgang til å løse "arbeiderbilletter" ved Oppedgård st. Fra samme møte ble det sendt andragende om å få veiovergang nord for stasjonen, så de nuværende bommer kunne sløyfes, {et forlangende som var fremsatt allerede i 1908}, samtidig ble det andratt om å få veiundergang fra Ski veien, istedenfor nuværende trapp».

I februar 1916 støter man for første gang på Sætreskogens Nybyggerforening i protokollen, idet en representant fra denne forening, sammen med formannen i Oppedgård Vel hadde foretrede for trafikkdirektøren angående andragende om innføring av arbeiderbilletter ved jernbanen - et krav som Oppedgård Vel hadde reist for et år siden. Løsningen av andragendet om arbeiderbilletter ser ikke ut til å ha gått i orden etter konferansen med trafikkdirektøren, idet to representanter fra Vellets styre har hatt foretrede for statsråd Urbye i denne anledning. Statsråden lovet å ta seg av saken..

I november 1916 innbød Vellet to representanter fra Sætreskogens Nybyggerforening til sitt medlemsmøte for å drøfte muligheten av

8

en sammenslutning mellom disse to foreninger, noe som imidlertid først ble gjennomført mange år senere.

Den elektriske strøm fikk nu etterhvert innpass i Follo-distriktene. Vellet sørget i god tid for å sette opp lamper for veibelysningen, og da strømmen endelig kom til bygda i 1918, kunne man glede seg over lys fra ca. 20 veilamper allerede fra samme dag strømmen ble tilkoblet.

Selv om realiseringen av byggeplanene foreløpig ikke lot seg gjennomføre, ble saken stadig holdt varm. Da Ansteen Hokholt kom på formannsplassen, fant han det som sin store oppgave å få reist huset snarest mulig. Han utarbeidet tegninger til hus, og disse tegninger med omkostningsoverslag ble forelagt på ekstraordinær generalforsamling den 27. oktober, 1918. Det ble her enstemmig besluttet å vedta det fremlagte forslag. Styret ble oppnevnt som byggekomite. Det ble videre nedsatt en komite for å agitere for tilslutning til Vellet, og til å samle inn midler til huset. - Ca. kr. 1000.- var den sum

man hadde disponibel. Imidlertid fikk man i ÅS Sparebank innvilget et byggelån stort kr. 20,000.-, pluss et tilleggs lån på kr. 14.000.- mot kausjon av samtlige styremedlemmer!

Huset sto ferdig høsten 1919, og 22. november samme år ble innvielsesfesten holdt med Kr. Horgen som festkomiteens formann. Det var 100 gallakledte deltagere med bygdas ordfører i spissen. Mannskoret fremførte en stor kantate, skrevet i dagens anledning av Trygve Bratland, det ble holdt mengdevis av taler, hvor hver enkelt fikk den takk og ros han fortjente.

Ja, så stod lokalet der, og de som hadde stått i spissen for reisingen av det, kunne vel nå hvile på sine laurbær? Men så enkelt var det nok ikke. Man hadde satt seg ut for stor gjeld og dette skulle jo ordnes etterhvert. Med hensyn til det økonomiske i så måte, skal vi senere komme nærmere tilbake på dette. Det kan imidlertid kanskje være av interesse å se et utdrag av byggregnskapet, som stilte seg slik:

Frakt og kjøring m. v.	kr.	1.242,39
Murerarbeide	”	2.025,00
Byggmester	”.	4.120,00
Materialer	”	18.124,76
Avertisement, brannkontingent, servise etc....	”	861,96
Malerarbeide	”	2.400,00
Veiarbeide, rydning, brønd etc.	”	789,50
Murerarbeide, piper etc.	”	850,00
Oppsetning av ovner	”	50,00
Renter	”	17,40
Avdrag, piano	”	<u>1.250,00</u>
	Kr.	31.731,01

9

På bidragsliste til Vellet var innkommet kr. 520,00, og fra Sanitetsforeningen var der mottatt som gave et større beløp til hjelp til innkjøp av piano.

I og med at «Vellet» stod der ferdig, var «et lenge følt savn av-hjulpet» - som det heter. Foreningene, som den gang utenom Opppegård Vel bestod av Mannskoret, Idrettslaget og Sanitetsforeningen, fikk et fast tilholdssted. Idrettslaget brukte store salen til sine turnøvelser bl. annet.. (Ser du godt etter vil du den dag idag i gulvet finne festepunktene for bardunene til svingstangen, hvor datidens ungdom «svinget» seg.)

Skolen måtte også gjøre bruk av «Vellet» i tiden før den nuværende skole ble ferdig. Den lille salen ble brukt som skolerom, og for dette betalte kommunen kr. 1.000,00 pr. skoleår, pluss rengjøring og fyring.

Kinodriften ble satt igang i 1920. Noe eget anlegg hadde man ikke økonomisk anledning til å kjøpe, men inngikk avtale med en kinoeier om å holde forestillinger mot en fastsatt avgift. Apparatet var hånddrevet, og filmen var ledsaget av pianomusikk «av en dertil

egnet pianistinde», I 1927 gikk Vellet til innkjøp av sitt eget fremviserapparat, t.led elektrisk drift, og drev da kinoen for egen regning.

Det er Vellets økonomi arbeidet konsentrerer seg om i årene etter at huset er bygget. Det var styret fra 1918 som hadde garantert for 2. prioriteten, kr. 14.000,-, og det var en selvfølge at de gjorde alt for å nedbetale gjelden.

Driften av huset i disse årene ga ikke tilstrekkelige midler til de store avdrag og renter som skulle utredes, men Vellet avholdt hvert år basarer med gode resultater, og i 1924, på generalforsamlingen, kunne man meddele at nu var gjelden nedbetalt til kr. 18.500 og styrets ansvar var således avviklet.

Efter en funksjonstid på 6-7 år, var det ganske naturlig at styret søkte avløsning. Siden ble samtlige i styret hedret, idet de ble valgt til æresmedlemmer av Vellet. Det var formannen, Ansteen Hokholt, kasserer O. Hansen, og styremedlemmer Bernh. Pedersen og Alfred Sætre.

I årene fremover er økonomien ikke tilfredsstillende. På et medlemsmøte, hvor spørsmålet om utbedring og bygging av veier ble behandlet, ble det gjort oppmerksom på at Vellets økonomi ikke tillater å yde bidrag til eventuelle arbeider.

Allikevel blir spørsmålet om tilbygg av fast scene tatt opp allerede

10

XXXX BILDE XXX

sommeren 1924, og på ekstraordinær generalforsamling i juli måned ble det besluttet å bygge scenen. Oppegård Sanitetsforening var villig til å bevilge lån på kr. 4000,-, 'og en basar som ble satt igang, innbragte vel 3000 kroner netto. Byggeomkostningene for scenen kom på kr. 4000 og sceneutstyret kr. 1600.

Da veiene i distriktet var elendige, ble det gjort henvendelse til kommunen om å få gratis pukk fra kommunens pukkvarv, som var satt opp ved fårveriet. Men Vellet fikk blankt avslag. Da det ikke var penger i Vellets kasse, ordnet man denne sak på samme måte som tidligere, man gikk igang med en basar. Dette var i februar 1925, og utover våren ble det kjørt på atskillige lass med pukksten, for basaren hadde gitt godt resultat.

Men økonomien i Vellet bedret seg ikke, idet vi kan lese at penger til renter og avdrag pr. 1/1-25 ikke fantes. Det ble besluttet å ta pen-

11

gene fra «Vellets huskonto», hva nu enn dette måtte være. Vi har i alle fall ikke funnet noe om denne avsetning i protokollen, men muligens er dette midler som var tilovers efter byggingen av scenen.

Vellet er stadig i aktivitet. Høsten 1925 finner vi at veinavnene har vært oppe til behandling i herredsstyret, som imidlertid ønsker flere forandringer, fordi navnene kolliderer med andre veinavner i kommunen. På et medlemsmøte blir det vedtatt å sende følgende til formannskapet:

«På medlemsmøte i Oppegård Vel den 16. okt. 1925 vedtokes de tidligere foreslåtte veinavn endelig, idet det var samtlige grunn-

eieres ønske at beholde disse navn, som vil bli benyttet her, ihvertfall inntil kommunen overtar vedlikeholdet av veiene.»

I 1925 hadde Oppegård Vel besøk av Roald Amundsen, Bernt Balchen og Leif Dietrichson. Roald Amundsen holdt et interessant foredrag; det eneste som ble holdt i Norge, etter ferden med fly til 88° nord. .

I 1926 anskaffet Vellet sneplog, og besluttet at utgiftene til 'sneplogkjøring skulle bestrides av Vellet. Samme år ble det også lagt inn vannledninger fra brønnen, og montert pumpe i kjeller og første etasje,

Kloakken begynner å sjenere omgivelsene, og Helserådet får en henvendelse om det må sørge for at forskriftene overholdes. I 1927 finner vi at Oppegård Vel anmoder herredsstyret om å tilskrive gårdbruker Bieltvedt om å sette kloppen ved Slora og Kirkestien til Gjersjøen i den orden den tidligere var, for at den hevd man har, ikke skal tapes.

I protokollen finner vi følgende referat fra et medlemsmøte som ble holdt høsten 1927:

«Veier er gruset og istandsatt, stasjonstrappen er fornyet, og huset er malt utvendig. Medler:nnene uttalte at de var godt fornøiet, og anså det som et fremskritt i Vellets arbeide at det ble gjort noe i distriktet.»

I denne tid er det hyppige fester for Vellets medlemmer. Til 20 års festen ble det besluttet å pusse opp salen, men det var ikke penger i kassen til å bestride utgiftene. Styret ydet imidlertid et større bidrag, og arbeidet ble utført.

Tidene blir stadig dårligere, og vi går inn i 30 årenes depresjon. I referat fra et styremøte finner vi at det er besluttet å redusere alle satser for bortleie av Vellet, på grunn av nedadgående tider. Kinodriften er likeledes dårlig, og den ble stoppet i noen måneder.

I styremøtene disse årene, 1928-29 og 30 har styret i en vesentlig grad behandlet den dårlige økonomi. I en årsberetning for 1929, den første som forøvrig finnes å være innført i protokollen, leser vi:

12

«Driften i 1929 er ikke tilfredsstillende. Vellets lokaler har i årets løp stått meget ledige, tiltrods for at leien er satt betydelig ned. Grunnen hertil må i første rekke tilskrives de dårlige tider, som igjen har innflytelse på foreningslivet. Dette ligger for tiden meget nede, og enkelte foreninger er også inngått. Det som styret i årets løp, mest har hatt å befatte seg med, har vært andragender om nedsettelse eller eftergivelse av leie, og skal dette fortsette, kan Vellet ikke greie sin forpliktelser.»

I 1931 og årene fremover arbeides det nokså intenst fra Vellets side for å forbedre forholdene på stedet. Særlig var det jernbanen som fikk henvendelser om stasjonsforholdene. Det var krav om å bygge undergang, så man kunne slippe å gå over sporene, og det var krav om bro-overgang istedenfor planovergangen med bommer, og i juli 1932 kom det underretning fra jernbanen om at arbeidet med å bygge undergang ved stasjonen ville bli igangsatt med det første. Vellet hadde også medlemmer med i komiteen som arbeidet for dobbelt spor. I et referat fra denne komites arbeide ble det fremholdt at komiteen møtte så megen uvilje og motgang, at den fant

å måtte oppgi videre arbeide. Imidlertid var nu spørsmålet om elektrifisering av Østfoldbanen kommet på tale, og da ville dobbeltsporet presse seg frem selv.

Høsten 1931 har kommunen avsatt kr. 7000 til utbedring og opparbeidelse av veier i Vellets distrikt, og på et møte var en representant fra kommunen tilstede og ga en redegjørelse for hvilke veier som ville bli tilgodesett.

Det kom en kraftig kritikk fra Vellets side, som fant det meningsløst at kommunen var gått utenom Vellet, uten å ha konferert om hvilke veier som burde utbedres. Det var ganske andre veier som trengte å bli satt istand.

Det kan være hyggelig å minne om at idag er det en selvfølge at Vellet blir tatt med på råd.

På generalforsamlingen i 1932 ble det kritisert at utestående fordringer kunne komme opp i et så uforståelig høyt beløp. Det er altså stadig dårlige tider, hvilket også følgende som ble drøftet på samme generalforsamling er et godt eksempel på. Stedets lege har meddelt at han vil fraflytte, fordi praksisen er så liten at det ikke går an å leve av den. Hertil ble bemerket at hvis legen fikk overlatt de på stedet værende forsorgspasienter, ville praksisen bli så stor at hans kår ville bli mere enn tilfredsstillende.

I 1933 ble det kjøpt nytt lydfilmapparat for kr. 2850. Da det ikke var penger til dette kjøp, måtte styret garantere for et banklån.

I referat fra generalforsamlingen i 1934 finner vi for første gang gjengitt eksakte tall fra regnskapet. Kinoen har hatt en billetinntekt

13

på kr. 5270 og utgiftene er kr. 3190. Kr. 2000 er brukt til å betale avdrag på lydfilmapparatet. Leieinntektene for huset utgjør kr. 2190 og driftsutgiftene er kr. 1910. Til distriktet er bevilget kr. 150.

Vellene har i mange år fremholdt overfor kommunen at den må støtte opp om arbeidet med istandsettelse og opparbeidelse av veiene. Og endelig i 1935 vedtar kommunen å støtte arbeidet på privatveiene med 50 % av omkostningene. Det skal hvert år fremover avsettes et beløp på budsjettet, og tilskudd vil bli gitt i den utstrekning midlene rekker. Fra 1936 får vellene også dekket 50 % av sine utgifter til sandstrøing og sneplogkjøring.

Denne støtte har betydd meget for Oppegård Vels distrikt. Veiene var i en elendig forfatning, og tildels ikke opparbeidet overhodet. For å øke farten i veiarbeidet, har Vellet også ydet tilskudd med 25 %. Huseierne har på denne måte fått 75 % reduksjon på sine veiutgifter.

Tiltross herfor er det endel som ikke har villet ordne sine forpliktelser, hvilket forsinker igangsettelsen av arbeide på veiene, og skaffer Vellets styre en masse unødig bryderi. I slike tilfeller må Vellet forlange offentlig skjønn.

I årene 1935 og utover ble dobbeltsporet til Ski bygget. Den gamle planovergang med bommer skulle erstattes med ny broovergang, og Oppegård Vel fikk anledning til å se tegningene. Planen gikk ut på at det skulle fylles på nordover fra bommene langs jernbane sporet, til man kom nesten på høyde med bedehuset, og så bygge bro over der. Den gamle veien fra bedehuset til jernbanetomten skulle så benyttes. Etter henstilling fra Vellet ble denne kunstige

plan forandret, og tegninger med ny trace, som bro overgangen nu har, ble fremlagt. Men broen var kun 4 meter bred og uten fortau

Trafikken her ville bli meget stor, og det kunne være livsfarlig å befinne seg ute på broen, hvis samtidig to biler skulle møtes, og kanskje særlig for alle barn, som måtte passere broen på vei til skolen.

Da jernbanen bestemt nektet å utvide broen, henvendte Vellet seg til kommunen som sammen med Akershus Fylkes Veivesen og kommunens representanter fikk jernbanen til å utvide broen til 7 meters bredde, med fortau på begge sider.

Det er fremdeles dårlige tider, med stor arbeidsløshet, men fra 1935-36 lysner det igjen for Vellet når det gjelder økonomien. Det begynner ganske beskjedent, men det øker jevnt og sikkert, og allerede i 1940, før krigen brøt ut, er driftsresultatet meget bra.

I 1935 ble Vellets regnskap lagt om, og styret fikk derved et bedre grunnlag til å følge med i økonomien, og legge forholdene tilrette for en rasjonell og lønnsom drift. I alle år siden 1935 er det sendt ut en trykt årsberetning med utskrift av regnskapet, hvilket har gitt

14

medlemmene anledning til å få et nøyaktig kjennskap til Vellets arbeid og driftsresultatene.

Styrene i disse årene var arbeidsomme, og satte Vellet istand etter nøye utarbeidede planer. Det var lite penger til å begynne med, men etter avtale med banken, slapp man å betale avdrag, og midlene ble isteden investert i Vellets eiendom. Kjelleren var lite brukbar, neppe mere enn 180 cm under taket. Her ble gulvet senket, et vanskelig arbeide, fordi grunnen bestod av fjell.

Sentralvarmeanlegg ble derefter installert, til avløsning av vanlig ovnsfyring, som hadde gitt en meget ujevn oppvarming i lokalene. Utvidelsene i kjelleren var nødvendig, bl. a. for å få en noenlunde tilfredsstillende plass til fyrkjelen. Det ble også anskaffet et hydroforanlegg, som skaffet trykkvann fra den gamle brønnen. Nye stoler ble innkjøpt, til avløsning av de gamle pinnestoler som Vellet hadde fått som gave fra et Oslobryggeri da huset var nytt.

Et effektivt ventilasjonsanlegg ble bygget i den store salen. Det var særlig kinoen man ville arbeide opp, fordi man mente at det var der Vellet i første rekke ville kunne skaffe seg større inntekter. Den tekniske utvikling når det gjaldt filmapparater og lydgjengivelse, fulgte man opp etter beste evne. Det ble anskaffet nytt lydhode, nytt forsterkeranlegg, og en ombygging av filmapparatet bevirket at det kun ble en pause, mot tidligere fire til fem.

Det ble også gjort meget for å skaffe gode filmer, og resultatet var ikke dårlig. I 1935 ble det solgt billetter til kinoen for ca. 5400 kroner, i 1940 for ca. 15.000 kroner. I 1944 nådde man toppen med nesten 46.000 kroner, men noe av dette må man vel tilskrive forholdene på grunn av krigen. Det var jo ikke så svært meget folk kunne ta seg til på den tid.

Inntektene i disse årene var meget gode, og pengene ble meget fornuftig brukt til å konsolidere Vellets stilling. Den resterende pantegjeld, kr. 17.000 ble betalt, gjerde rundt eiendommen ble oppsatt, nytt piano ble kjøpt. Alle forbedringer og nyanskaffelser ble betalt. Til ny kinomaskin ble det avsatt kr. 9000 og til dypvannsboring

5000 kroner.

Som tidligere nevnt ble dobbeltsporet på jernbanen frem til Ski, bygget i årene før krigen, og allerede i 1936 begynte man å forhandle med jernbanen om de nye togruter.

Alle de som bodde på Oppegård på denne tid, husker sikkert det store fjellet som lå på stasjonstomten. Det var trangt på stasjonsområdet den gang, det var så vidt passasje for en bil mellom fjellet og godshuset. Til anlegget av dobbelt sporet ble all pukksten kjørt med jernbanevogner fra jernbanens pukkverk på Grorud. Vellet gjorde i den anledning en henvendelse til sjefen for dobbeltsporet, og fore-

15

Side 16 Bilde

Side 17 Bilde

spurte om jernbanen kunne sprengte ut sitt eget fjell på stasjonstomten og lage pukksten til anlegget.

Man, fikk til svar at jernbanen var villig til å overta all den pukksten som eventuelt kunne bli produsert av sten fra dette fjellet, men jernbanen ville ikke selv sette igang eget pukkverk.

Vellet gikk derfor til kommunen med sitt forslag, og dette resulterte i at kommunen og jernbanen gjorde avtale om levering av pukksten. Et brukt pukkverk ble innkjøpt av kommunen, og en ti til tolv mann som var arbeidsledige fikk arbeide. Foruten at man oppnådde å bli kvitt fjellknausen, fikk endel arbeidsløse, som det på den tid var mange av, beskjeftigelse. Kommunen sparte ledighetsbidragene, og fikk inn skatter isteden.

1937 oppnår man at kommunen påtar seg å strø alle gjennomgangsveier uten utgift for vellene. Dette var en stor lettelse for Vellet. Det var meget vanskelig for en formann i Vellet å kunne få ut folk hurtig nok ved plutselig værerslag, og ikke få ukvemsord har mang en formann måttet døye. Følgende historie fra denne tid kan være av interesse å gjengi. En dame ringte formannen og ga ham det glatte lag, for hans uduelighet som administrator av vei-strøingen. Vedkommende formann ba damen vente litt i telefonen. Etter et minutt tok han atter telefonrøret og sa at han ikke kunne finne hennes navn i medlemsfortegnelsen. Avringning.

Er det ikke ganske karakteristisk, den som ikke selv vil være med å gjøre noe i fellesskapet, den er den første til å kritisere.

I 1938 blir Oppegård Vel anmodet av Formannskapet om å uttale seg om navnet på jernbanestasjonen burde forandres fra Oppegård til Greverud. Et fellesmøte av Sæstreskogen Vel og Oppegård Vel protesterte mot navneforandringen. Distriktet her har intet med Greverud å gjøre, parsellene er utskilt fra Sætre gård.

I 1939 var det store innsamlinger rundt i landet til fordel for Finland, som var blitt angrepet av Russland. Også medlemmene i Oppegård Vel var meget aktive, og laget arrangementer på Vellet, med meget store inntømter som ble sendt til Den Finske Legasjon.

I 1940 ble Norge overfalt av Tyskland, og kom med i krigen med alle dens forferdelige følger. Vi var avskåret fra omverdenen og sult og nød var våre fremtidsutsikter. For å hjelpe de som selv ikke hadde dyrkbar jord, fikk Vellet leiet jordstykker på forskjellige steder,

og fordelte disse i parseller på et kvart mål til de som hadde behov, 50-60 parseller ble utdelt, og de ble utnyttet på en mønstergyldig måte til dyrkning av poteter og grønnsaker.

Det ble straks slutt på brensel i form av kull og koks, og den veden som man fikk, ble levert i storfavner. For å hjelpe folk med den

18

slitsomme vedsagingen, kjøpte Vellet en elektrisk kappsag, som ble leiet ut i tur og orden.

I krigsårene var det selvfølgelig mange vanskeligheter å kjempe med, og Vellet hadde også sine. Sandstrøing og sneplogkjøring måtte foretas med hest. Det var vanskelig å få istand avtale om kjøring med folk som hadde hest, men det ble allikevel alltid en løsning.

Veiarbeidene fortsetter meget bra i denne tid, til tross for at det er mangel på arbeidshjelp. Det er pene overskudd på regnskapene i disse årene, og Vellet bruker store beløp til disse arbeidene.

Man begynner nu å ane krigens slutt, og det er engstelse for at sluttoppgjøret ikke vil bli helt fredelig. Vellet stilles til eventuell disposisjon for sivilforsvaret, som skal ha sin alarmplass i kjelleren. Første etasje skal brukes til Sanitetsforening ens lasarett, og scenen er avsett til oppbevaring av sanitetsmateriell. Foran vinduene ble det satt opp plankelammer. Men det gikk bra, det gled over stille og rolig.

Krigen er over, men forholdene preges i en årrekke av varemangel, med rasjonering og surrogater. Vellet er imidlertid kommet meget godt gjennom krigsårene, og det fortsetter i alle år fremover et meget godt og omfattende arbeide i distriktet. Driften av huset og kinoen er også meget bra, og det brukes tusenvis av kroner i distriktet.

I 1945 blir det foretatt grunnboring etter vann, som gav det gode resultat av 2000 liter i timen.

Det var så stor efterspørsel fra foreningene om leie av lokalene, at det ikke var mulig å etter komme alle. Vellet leiet derfor fabrikkbygningen i Slåbråtveien, også kallet Festiviteten, og en god del av foreningene fikk plass der.

I 1946 ble det anskaffet ny kinomaskin, tipp topp moderne, til et beløp av 13.500 kroner.

Samme år blir Sætre skogens Vel opptatt i Oppegård Vel, med de samme rettigheter som Oppegård Vels medlemmer har.

Vellet har utviklet seg til å bli en stor forretning, og arbeidet med regnskapene krever så megen tid, at Vellet fra 1. des. 1947 har ansatt lønnet kasserer.

I 1947 blir det satt huntonitplater på veggene i den store salen, trukket med maskinpapir og malt. Veggene blir slette og pene, og varmekorholdene bedres betraktelig. .

Det store arbeide med opparbeidelse av Bjergstien fra Birkevold til Hagenbakken fullføres, og ennu en av de veier som har ligget brakk, er satt i stand.

I 1948 males huset utvendig, og det blir anskaffet varevinduer i hele huset.

I 1949 overtar kommunen igjen snebrøyting og sandstrøing på de

velveier, hvor det er fremkommelig med kommunens materiell, efter at Vellet måtte overta dette arbeide under krigen.

Det er gjort henvendelse til Friluftsrådet angående ekspropriasjon av grunn til bade- og båt plass i Gjersjøen.

I 1950 arbeides det intenst fra Vellets side med veiarbeider i distriktet. Lensmannen anmodes om å avholde skjønn over enkelte veier, da det er endel parselleiere som er uvillige til å bære sin andel.

Kommunens refusjon til veiarbeider er forhøyet til 75%. Vellet vil fortsatt betale halvparten av det resterende beløp. Det er videre utarbeidet «Regler for igangsettelse og utførelse av veiarbeider, som gir klare bestemmelser for parselleierne. Veitilsynsmenn for samtlige veier er oppnevnt.

Det er valgt et rådgavende utvalg til assistanse for kinobestyreren ved valg av filmer.

Kinoens maskinrum er ombygget, efter pålegg fra Follo Politikammer. Ombyggingen var meget omfattende, og driften av kinoen måtte stoppes i 6 uker. Utgiftene beløp seg til ca. kr. 7500. .

Vannboringsanlegget blir i 1952 utbygget permanent, til avløsning av den midlertidige pumpe. Det blir støpt pumpehus, og montert ny pumpe. Det blir gravet og lagt ledninger inn til huset, hvor det blir installert trykktank på 500 liter.

Det er stadig gjort henvendelser til jernbanen, for å få jernbanetomten opparbeidet og beplantet, og fra jernbanens overgartner får Vellet tilsagn om at arbeidet på plassen skal bli utført våren 1952.

På et medlemsmøte blir vaskeri saken og badesaken drøftet, og det blir oppnevnt en komite som skal arbeide med denne sak.

I 1953 blir det gjennom Vellet utdelt husnummerskilter til alle eiendommer, og saken med vei navner og husnummer, som det har vært arbeidet med i en årrekke, er nu avsluttet.

Vellets tomt som har ligget noe uflidd, blir satt i penere stand, og rundt pumpehuset blir det beplantet med prydbusker.

Vellet har i lang tid arbeidet med å få gangstien mellom stasjonen og Sætreskogveien ombygget, slik at den bedre kan greie den store trafikken på denne veistumpen. Veien er nu ferdig opparbeidet, og utgiftene blir dekket av kommunen og jernbanen.

Den kommunale kloakkledning er ferdigbygget i Sætreskogveien i 1953, og Vellet lar straks kloakkavløpet fra sin eiendom knytte til den kommunale ledning.

På et medlemsmøte i 1953 var formannen i Vann-og Kloakk-komiteen og kommuneingeniøren tilstede og redegjorde for planene om kommunens kloakk og vannverk, både teknisk og økonomisk. Den videre utbygging skulle skje parallelt i de sentrale strøk i kommunen. I 1954 er saken om postombringelsen løst, og den 1.august ble

20

posten for første gang bragt rundt. Det ligger meget arbeide bak denne sak. Postkasser ble innkjøpt av Vellet, og overlatt til medlemmene for en billig pris. De aller minste detaljer måtte Vellets styre legge frem og tilslutt måtte en representant fra Vellet gå opp ruten sammen med folk fra postverket, for å bli enige om hvor langt ut i periferien posten skulle bringes. Denne sak ble første gang tatt opp i 1946.

Vellet har utvirket at det er oppsatt et doseringsgjerde langs Sætreskogveien, fra broen og til kafe Bristol. Likeledes er en parkeringsplass for sykler blitt laget ved jernbane undergangen. Som en midlertidig løsning av vaskerispørsmålet, er det avtalt med en vaskeribuss fra Oslo at den skal stasjoneres på Vellets tomt 1 dag i uken, uten avgift for vannforbruket eller for plassen på tomten. Nye stoler, med klaffeseter er innkjøpt til kinoen. De er trukket med kunstlær i rød farve, og tar seg meget godt ut. En utgift for Vellet på kr. 7500.

Arbeidet med utbedring av veinettet pågår til enhver tid, og i 1955 er to meget store veiarbeider fullført. Tjernsliveien er ombygget, og den er overtatt av kommunen. Slåbråtveiens nedre del, fra broen og til Snorres vei er ombygget i forbindelse med kommunens kloakkarbeider.

1955 var en av de hardeste tørkesomre vi har hatt, og fra Vellets dypvannsboring fikk alle som hadde behov, lov til å hente vann. En jevn strøm av folk fra morgen til sent på kveld, tappet i bøtter og spann, men anlegget var tilsynelatende utømmelig. En direkte følge av vannmangelen i distriktet denne sommer var igangsettelsen av et provisorisk vannverk, med Tusse som vannkilde. Dette imponerende arbeide er viet et eget avsnitt senere i denne beretning.

Årene 1956 og 1957 preges sterkt av det store arbeide med byggingen av Vellets vannverk. Men det gjøres allikevel atskillig på andre fronter.

Vellets kjøkken er ominnredet, og er blitt helt moderne, med nye skaper, arbeidsbenker og oppvaskkummer. I kjelleren er innredet ny garderobe, og nye stålrørsbord er innkjøpt til salen.

Når det gjelder veinettet, så er Vellet stadig i aktivitet. I 1956 er to store vei spørsmål tatt opp, nemlig forlengelsen av Tjernsliveien i retning mot Tusse og utbedring av Bjerkeveien frem til Sætreskogveien. Begge veier er nødvendig for gjennomgangstrafikk, som er meget nødvendig for distriktet.

Det er også gjort henvendelser for å få veistrekningen fra Odlo til Skidelet utbedret og asfaltert.

I forbindelse med omlegning til automattelefon, har Vellet hen-

21

vendt seg til Telegrafstyret, for å få en ordning, slik at hele kommunen danner et automatområde.

Sammen med Oppedgård Damekor og Mannskor har 'Vellet arrangert Oppedgård dagen i 1956 og 1957 med stor tilslutning. Vellets inntekter av arrangementet går til byggefondet.

I mange år har man i Vellet beskjeftiget seg med spørsmålet om å utvide Vellets bygning, da forholdene er svært lite tilfredsstillende, og plassen er meget begrenset.

I 1938 hadde man ferdig planer om en enkel utvidelse av den store sal, men de nødvendige penger var det ikke mulig å få lånt.

I 1940 foreligger tegninger for et tilbygg på 200 m², men krigen kom og stoppet det videre arbeide.

I 1956 er det atter nye planer om tilbygg, og da i større målestokk og tipp topp moderne. Det trenges imidlertid stor kapital til å realisere denne plan, og det er dette arbeide som nu vil bli tatt opp.

På generalforsamlingen i Vellet i 1957 ble et forslag om å søke

samarbeide med de øvrige foreninger i kretsen vedtatt.

På et fellesmøte senere med representanter fra praktisk talt alle foreninger, ble spørsmålet drøftet om det var interesse for å forsøke i reise huset i fellesskap. De forskjellige foreninger tar nu standpunkt til om de vil være med, og resultatet av dette vil så være avgjørende for det videre arbeide.

På grunn av det ekstraordinære arbeide som Vellet strever med i forbindelse med sluttarbeidene på vannverket, er saken ikke kommet videre i år, men den vil bli fremmet med full kraft i 1958.

22

Oppegård Vels økonomi gjennom 50 år

En forenings trivsel og fremgang er nær knyttet til økonomien. I Oppegård Vels arbeide er det alltid tatt hensyn til å bedre økonomien, og i foranstående beretning går dette stadig igjen som en rød tråd i hele Vellets historie.

Vellets inntekter skriver seg fra tre hovedgrupper, driften av huset, driften av kinoen, og kontingentene fra medlemmene. I årene før 1930 var det også almindelig å avholde årlige basarer, og disse var som oftest meget vellykkede.

Når man skal studere Vellets økonomi litt mere i detaljer, er det nødvendig å se litt på regnskapene gjennom årene. Imidlertid er samtlige regnskapsbøker før 1935 kommet på avveie, og det er derfor ikke lett å gi noen helt riktig oversikt. I protokollene er det svært lite å finne. I referatene fra generalforsamlingene står som regel kun følgende: «Regnskapet ble referert, og enstemmig godkjent».

Det er dog noe å berette fra disse årene som kan være av interesse. I begynnelsen var det kun kontingenten Vellet hadde som inntekt. I 1909 finner vi at medlemstallet allerede er 47, og med kr. 2,00 pr. år i kontingent, blir dette den nette sum av kr. 84.00 som er anvendt til skrivesaker, porto, parafinlykter til veiene, og parafin. I 1912 holdes basar; som innbringer kr. 860. Herav brukes kr. 250 til gudstjenester og kr. 150 til orgel. Resten ca. kr. 500 avsettes til byggefond, til hus for Oppegård Vel.

I 1914 kjøpes tomt for kr. 1000, og kr. 500 betales kontant. I 1917 er tomten betalt, og en status som finnes i protokollen viser at Vellets formue er steget til kr. 1600.

I 1918 realiseres byggeplanene ved hjelp av et lån på kr. 34.000.

I 1924 finner vi at dette lån er nedbetalt til kr. 18.500, det er altså avbetalt på gjelden i løpet av seks år kr. 15.500. En god del av dette beløp er innkomet ved hjelp av basarer, idet driften av huset og kinoen ikke på noen måte kunne tjene inn tilstrekkelig til renter og avdrag.

I 1924 lånes ytterligere kr. 4000 til å bygge scene, og gjelden øker derved til kr. 22.500, Hvis man setter verdien av huset til anskaffel-

23

sessummen kr. 34.000 + scenen kr. 5500, tilsammen kr. 39.500, så er Vellets formue i 1924 kommet opp i 17.000 kroner.

I årene fremover, helt til 1935 er inntektene adskillig mindre. I disse 12 år er det betalt avdrag på gjelden med kr. 5000 samt forfalne

renter. Det sees også av protokollen at det er brukt endel midler i distriktet, og for å greie dette, har man måttet avholde basarer. Fra 1935 er det hvert år utgitt et hefte med årsberetning og regnskapsoversikter, og fra denne tid har man full oversikt over Vellets regnskaper og økonomi. Status 1935 viser en formue på kr. 12.000, men da er Vellets eiendom kun bokført med kr. 25.000.

I alle år fremover har Vellets økonomi bedret seg jevnt og sikkert. Medlemstallet ved utgangen av 1956 var 219, og med en kontingent på kr.10 blir dette en sum hvert år som kommer godt med.

Driften av huset gir ikke noe overskudd. Utgifter til brensel, rengjøring og vedlikehold er meget store, og husleiene har såvidt kunnet dekke utgiftene.

Kinoen har gitt den største inntekt. Administrasjonen av kinoen er meget billig, fordi en vesentlig del av arbeidet utføres av Vellets medlemmer, og utgifter til lønninger ligger av den grunn på et lavmål.

Efterfølgende oversikt viser hva Vellet har evnet å kunne avse av de årlige inntekter, utenom de vanlige driftsutgifter, i årene 1935 til 1957:

Til distriktet, snebrøyting, sandstrøing, bidrag til vei-	
arbeider	kr. 36,642
Ny kinomaskin	» 13,876
Vedkappsag	485
Vann- og varmeanlegg.....	9.426
Gjerde	2.700
Ombygging av maskinrum	7.673
Dypvannsboring med utstyr	8.557
Gaver	2.136
Betalt pantegjeld	17.090
Avsatt til Vellets vannforsyningsanlegg	5.000
Påkostninger på huset, fornyelser av inventar og service	19.424
Avsatt til byggefond	<u>7.228</u>
	<u>Kr. 130.242</u>

Vellets status pr. 1. januar 1957 viser en formue på kr. 39.797.

Vellets eiendom er da bokført med kr. 25.000, men har en verdi idag efter nøkternt skjønn på kr. 75.000.

Vellet eier også endel grunn som ikke er bokført, og derfor ikke

24

står oppført i status. Blant disse kan nevnes «Parken» på ca. 6 mål, hvor vanntårnet er bygget, og «Myra», ca. 6 mål, samt endel småstykker som er spredt rundt i distriktet.

I denne beretning er det forsøkt å gi et utsnitt av Vellets virke i de første 50 år, både i medgang og motgang. Man vil også kunne få et bilde av forholdene og utviklingen i distriktet i dette tidsrum. Som kilder er brukt protokollene, som dog i enkelte perioder er lite anvendelige, idet det vesentlig henvises til skrivelser, men arkivet er ikke i behold fra årene før 1933.

I enkelte perioder, særlig i de første 10 år er protokollene helt

glimrende ført.

Man har også endel opplysninger fra eldre folk i distriktet.

For å kunne holde beretningen innenfor en bestemt ramme, er stoffet sterkt konsentrert.

Redaksjonskomiteen:

Kristian Horgen. Alfred Thorsteinsen. Nils Røsland.

25

Side 26 Bilde

Vannverket

Sommeren 1955 var et av de verste tørkeår vi har hatt. Vannforholdene på Oppegård er vanligvis slette, men i slike tørkeår er forholdene katastrofale.

Tankbiler med vann var i virksomhet hele dagen for å fylle de tomme brønner.

Når derfor Oppegård Husmørlag innbød til masse møte for å drøfte situasjonen, så er dette ganske naturlig, for det er i første rekke husmødrene som får føle hva det vil si å mangle vann.

En resolusjon til myndighetene med krav om øyeblikkelig bygging av et vannverk ble vedtatt, men slike resolusjoner pleier vanligvis ikke å bringe resultater, i alle fall ikke øyeblikkelig.

Imidlertid hadde dette møte allikevel sin misjon. Husfedrene i Oppegård Vel reagerte, og den tanke som ble fremkastet, om å bygge et provisorisk vannverk på dugnad, med Tusse som vannkilde spredte seg med en slik entusiasme, at saken kort etter ble tatt opp på et medlemsmøte i Oppegård Vel.

Planer og omkostningsoverslag var i høyeste grad ufullstendige, men byggingen av et provisorisk vannverk ble vedtatt.

Men regnet med at anlegget skulle bli ferdig samme høst, altså i løpet av et par måneder. Idag vet vi at anlegget blir ferdig sommeren 1958, etter 3 års arbeide. Det var sikkert utmerket at ingen forsto hvilket kjempearbeide man gikk til, for da hadde vannverket aldri blitt bygget.

De som i første rekke skal ha æren av at denne, skal vi si «vann-

FOTO

27

vittige» plan, virkelig blir løst, er alle de som har deltatt i dugnadsarbeidet. Søndag etter søndag har de møtt opp, og utført et strålende arbeide, de har prestert det som en av hovedstadsavisene kaller, Norges største dugnadsarbeide.

Den første plan for et provisorisk vannverk hadde kun til hensikt ved hjelp av sommer ledninger, å kunne skaffe vann til de hus som lå nærmest anlegget. De hus som lå lenger vekk, ville få anledning til å hente vann ved hjelp av tankbil, eller på annen måte. Planen var å bygge et vann tårn på 50 kubikkmeter, og anskaffe en pumpe med en kapasitet på 5 kubikkmeter vann pr. time.

Arbeidet ble igangsatt høsten 1955; og den tilslutning dugnadsarbeidet fikk, var over alle forventninger. Dette gjorde at Vellet nokså snart våget å utvide planene, hvilket i første rekke betydde et dyrere anlegg, men ikke vesentlig mere arbeide. De nye planer gikk ut på å øke pumpekapasiteten til 13 kubikkmeter pr. time, og utvide vanntårnet til 80 kubikkmeter.

Det er noe som heter at appetitten vokser mens man spiser, og slik kan man kanskje si om Vellet i dette tilfelle. Som kjent hadde kommunen allerede lagt ned kloakkrør i endel veier, og etter henstilling fra Vellet gikk kommunen med på å grave opp grøften, og legge vannrør, som senere skal gå inn i kommunens permanente vannverk. Vellels tanke var, midlertidig å få anledning til å bruke disse vannrør til distribuering av vannet fra det provisoriske vannverk. Etterhvert vil komunen bygge nye strekninger med vann- og kloakkledninger, og det vil bli ganske store distrikter som om kort tid vil ha skikkelig vannforsyning. '

For å kunne møte det store forbruk som vil inntreffe på bestemte tider på dagen, er det behov for å ha en større vannbeholder, og Vellet tok derfor den beslutning å bygge et vann tårn på 200 kubikkmeter.

Vannet skal som tidligere nevnt tas fra Tusse, og inntaket ligger på grunn som tilhører eiendommen Fjeld. En 2 1/2 toms plastledning er ført 25 meter ut i vannet, med bunnventilen ca. 2 meter fra bunnen og 3 meter under vannflaten. Pumpehuset er støpt i betong så nær vannet som mulig, og er plassert nesten helt under terrenget. Pumpen kan levere 220 liter vann pr. minutt i en høyde av 81 meter, og er utstyrt med nødvendig apparatur for start og stopp. Pumpen er direkte tilkoblet en elektrisk motor på 81/2 hk.

Fra pumpehuset føres en 2 toms plastikkledning i jordgrøft, ca. 100 meter frem til Tusseåsen, og videre opp deri nesten loddrette åsside frem til Kringsjøveien, over denne og videre i noe slakkere terreng opp til det høyeste punkt i terrenget, som befinner seg på Vellels 6 mål. store tomt, også kallet «Parken». Her er vanntårnet

28

bygget, på høyde 150 meter over havet. Vannledningen skal herfra føres videre ned til Parkveien, hvor den vil bli koblet til den kommunale vannledning, som vil være ferdig til dette punkt i løpet av våren 1956.

Arbeidet med utsprenning av grøften har tatt den lengste tid. Den er ca. 400 m lang, hvorav 300 meter er bare fjell. Arbeidet med grøften i den nesten loddrette Tusseåsen var litt av et problem.

I Kringsjøveien er anbragt en hydrant for brannvesenet, og montert T-rør for uttak til bebyggelsen langs veien. Fra Kringsjøveien og videre opp til vanntårnet har plastledningen en dimensjon på 4 tommer.

Vanntårnet står på en sokkel, og er støpt i armert betong med 20 cm. tykke vegger. Høyden er 6 1/2 meter, og diameter er 6 meter. Støpningen ble utført uten avbrytelser, og var ferdig etter 26 timers kontinuerlig arbeide. 60 mann var med på dugnaden, og arbeidet ble utført på skift à 8 timer. Man hadde fått låne maskinelt utstyr, såsom betongblander, elektrisk heis og vibrator. Det var en fornøyelse å se med hvilken iver og lyst arbeidet gikk utover lørdagskvelden og den lyse midsommernatt.

Vanntårnet rummer som tidligere nevnt, 200.000 liter, og anleggets kapasitet er 300.000 liter pr. døgn. Dette tilsvarer 200 liter i døgnet pr. person i Vellets distrikt.

En foreløbig beregning går ut på at anlegget vil koste 40.000 kroner. Som tilskudd til byggingen av vanntårnet har kommunen bevilget 15.000 kroner, og fra Norges Brannkasse vil Velleet motta 5000 kroner, når anlegget er ferdig.

Velleet har bevilget av sin kasse kr. 5000, og av abonnenter er tegnet kr. 10.000. Det resterende regner man med vil komme fra nye abonnenter, fordi anlegget nu dekker et meget større distrikt enn forutsatt.

Det har tatt lang tid å få anlegget ferdig, men det må tas med i betraktning at det bare er arbeidet på søndager, og at arbeidet har vært innstillet om vinteren.

29

*****

Kommentarer til 50-årsberetningen

50 års beretningen for Oppegård Vel ble utgitt til jubileet i 1958.

Den er skrevet av Kristian Horgen, Alfred Thorsteinsen og Nils Røslund, alle personer som vi minnes med respekt for deres innsats i Oppegård Vel og lokalmiljøet.

Trykkeri: Norøna Boktrykkeri A/S, et lokalt trykkeri, blant annet med tilhold i "Fabrikken" i Slåbråtveien.

Originaleksemplet av beretningen er gitt til Velleet av Margot Sakariassen som har det etter sin far, Kristian Dillevig. Kristian husker vi blant annet som engasjert medlem av velleet, som sanger i Oppegård mannskor, og ikke minst som en dyktig og høyt respektert leder av Oppegård Røde Kors i en årrekke

Dette er det eneste kjente eksemplaret av beretningen.

Ortografien er beholdt fra originalen, men dessverre er ikke typene originale; de finnes ikke i min PC.

Det er en del skrivefeil i dette, og de stammer fra originalen, jeg håper det ikke har blitt nye feil i forbindelse med opprettingen etter scanningen som er utført av Ragnar Dahl.

Beretningen ble trykket i format A5 som et hefte, og denne utgaven har samme skriftformat, men på A4-sider. Bildene er foreløpig ikke med.

Geir Bagge-Skarheim